

N.F.S. Grundtvig “Nytaars-Nat, (en Drøm)”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.15, november 2019

Ændret i version 1.23, maj 2024

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tilføjet punktkommentarer, indledning og tekstredegørelse i version 1.23

Ændret i version 1.23, maj 2024

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1817 (SJ: 306)

Andre udgaver

PS *Poetiske Skrifter* 4

US *Udvalgte Skrifter* 3

Teksten er etableret af Jon Tafdrup

Punktkommentarer, indledning og tekstredegørelse er skrevet af Jon Tafdrup, redigeret af Krista Stinne Greve Rasmussen og Kirsten Vad

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning ph.d. Jens Rasmussen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

|A:325 |PS:434 |US:460

Nytaars-Nat,

(en Drøm).

Hvad seer jeg! saa silde!

Hvad skinner i Borgen,

Med Straaler saa milde!

Hvad er det i Morgen?

Hvem leger paa Strænge,

Der klinge saa sødt!

|A:326|Hvad livnes, som længe

I Hjertet var dødt!

Hvad seer jeg! bevæge
Sig Træerne hist!
Kan Stjernerne blege
Saa maie den Kvist!
Kan ældgamle Stamme
End dandse i Kvæld!
O, haver den Flamme,
O, haver den Væld,
I Barmen forborgen,
Som livner og letter,
Om Midvinters Nætter!
Hvad er det i Morgen?

Hvad seer jeg! hvad danner,
Den yndige Gang!
Hvad varsler det Banner!
Hvad spaaer vel den Klang!
Hvad seer du, mit Øie!
See Rosenborgs Fløie!
|PS:435De lue i Glands.
See, Porten staaer aaben!
See, Dannemarks Vaaben,
Med Roser i Krands!
O, hvad mon dog heder
|A:327Den Fest, der bereder
|US:461Saa sært sig om Borgen!
Hvad er det i Morgen!

See nu, hvor sig samle
Gestalter i Gangen!
De synes mig gamle,
Og høie i Rangen,
Thi Dannebrog findes
Saa mangel paa Bryst,
Og Hjertet vil mindes
Dem alle med Lyst,
Men Øiet maa sige,
At ei deres Lige
Paa Marken det saae.
O, tør jeg mig fryde?
Hvad skal det betyde,
At Kæmper opstaae!
Vel hørde jeg runge,
Fra Anglernes Tunge,
En gaadefuld Klang
I Kvad om de Døde,

Som Gravene brøde,
Mens Fuglene sang:
Om *Skjold*, der sig letted
I Mulde ved Stav,
|A:328Og rank sig opretted,
I Lys af sin Grav,
Og bød sine Helte
At følge sig brat,
|PS:436Med Sværd under Belte,
Om Midienat,
Og giæstede silde
Saa faver en Borg;
Men ak, det var ilde,
Og spaaed kun Sorg,
Kun Mord og ei Gilde,
Paa Fædrene-Borg!

Hvad seer jeg! hvem hæver
I Porten sig hist?
O, see, hvor nu bæver,
Den blomstrende Kvist!
|US:462Ja, staaer for sin Dronning,
I ridderlig Pragt,
Ei Dannemarks Konning,
Med Sværdet paa Vagt!
Ak, vist er der Fare,
See Kæmper, i Skare
Med funklende Sværd!
Nu fort de fremskride,
Ak, mon de vil stride!
|A:329Hvad spaaer denne Færd!
Opstaae nu de Døde,
For Borgen at øde!
O Vee!
Tør længer jeg see!
Et Skridt, og de mødes,
Skal blomstre, skal ødes
Den herlige Borg!
Ak, Klangen hendaaner,
Og Himmelen graaner,
Ak, Angest! ak Sorg!
Alt Maanen bag Skye!
Ak Stjerner! I flye!
|PS:437Saa luk dig, mit Øie!
Og suk mod det Høie,
Mit Hjerte med Gru!

Udsuk dine Minder!
Thi Intet mig binder
Til Fædrene nu,
Mit Haab er med Stjernen udslukt,
Vær Hjerte, som Øiet, tillukt!
Ak, Stjernen jeg skued
Saa tit over Borgen,
Og rørdes og lued,
Og leged med Sorgen,
Ak, den er nu slukket,
|A:330Forsvundet bag Skye!
Omsonst har jeg sukket
I Kvæld og i Grye!
Ak, Lygtemænd var det, som giøgled derude,
Hvor Stjernen mig syndes en Dag at bebude!
O Vee!
O, siig mig! hvad er det i Morgen!
|US:463Ak, skal jeg da see
Kun Gruus, hvor jeg skuede Borgen!
Skal Dødninger spøge derude,
Hvor nyfødte Konger jeg saae!
Skal Natuglen trodse og tude,
Hvor jeg hørde Lærkerne slaae!
Ak! Speil af de henfarne Dage!
Min eneste Arv, og min Trøst,
Hvis Billeder dæmped min Klage,
Og gav mig blandt Sangerne Røst!
O, Speil som jeg bær i min Barm!
Skal aldrig nu meer du mig fryde!
Skal over dig Staven jeg bryde!
Ak, bryde og knuse i Harm!

|PS:438Hvorledes! hvad varmer mit Øie!
Hvi giøres mig Hjertet saa blødt!
Hvi banker det saa mod det Høie!
Hvad toner nu atter saa sødt!
|A:331O, det er ei Dødningers Lyd!
Oplad dig, mit Øie! o Fryd!
O, see! har jeg sovet? hvorledes!
Det skinner, og Straalen udbredes,
See Gangene lysne i Glands,
Og nedbyde Engle til Dands!
Hvordan? er det Nat! er det Morgen!
Hvad, Nat, nu da Sol stander op!
Og dog, en forunderlig Morgen!
Staaer Solen i Vester nu op!

O Jubel! o Fryd uden Mage!
Vær hilset, du Stjerne saa kiær!
I Speilet jeg Nætter og Dage,
Har speidet din lønlige Færd,
Nu straalers du klar over Borgen,
Nu melder du Dagen i Morgen.

O Toner! I klinge
Vidunderlig sødt,
Sig hæver paa Vinge,
Hvad nys var som dødt.
Ei stilles, ei stædes,
Jeg kan i min Vraa,
|US:464Hvor Dannemark glædes,
Der maa jeg og staae.
Stig, Kjortel, af Kisten!
|A:332Forvind nu din Sorg!
Nu vist for en Christen
Er Rum paa den Borg.
Er Døde derinde,
Det skader dog ei,
|PS:439Thi Troe og Kiærminde
Skal sikkre min Vei.
O hør! hvilken Glæde!
O! nu er det sandt,
Den Psalme de kvæde,
Den mindes jeg grandt.
Hvor saa det mon klinge,
Der spærrer man ei,
Med Bøsse for Bringe,
En Præstemand Vei.

1 Det var ved Midnats-Tide,
Men Stjernen straaled saa,
Som naar, fra Øster-Lide,
Man Solen seer opstaae,
Hvad har dog den Drøm at betyde!

2 Jeg gik, med *Bog* og *Minde*,
Mig i den Abildgaard,
I vintergrønne Linde
|A:333Det sang, som Lærken slaaer,
Hvad har dog den Drøm at betyde!

- 3 Jeg gik til Borgens Sale,
Som, efter Fædres Skik,
I milde Morgen-Svale,
Til Kirke fort man gik.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 4 Paa hvide Malmer-Stene,
Der stod saa fiin en Vagt,
Med grønne Palme-Grene,
I gammel Ridder-Dragt.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 5 |PS:440|US:465Siig! hvad har du i Sinde?
Saa klang en Stemme reen.
Jeg nævned Bog og Minde,
Da bøied sig hver Green.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 6 I Gylden-Stykkets Klæder
Jeg Piger ni nu saae,
Som holdt i gyldne Kiæder,
Tre Løver himmelblaa.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 7 |A:334“O, hør mig, Piger milde!
O, har I Thyra kiær,
Drak I af hendes Kilde,
I hemme ei min Færd!”
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 8 “Ja, elsker du vor Moder,
Dig vides skal din Bøn,
Gak ind og see vor Broder!
See Thyras yngste Søn!”
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 9 “Hvis Hjerter kun du prøver,
Og har ei Thyra kiær,
Da skiælv for vore Løver!
De hemme flux din Færd.”
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 10 Jeg gik, som Præst til Kirke,
Som Lam de Løver laae,
Igiennem Danne-Virke
Tør Christendom vel gaae.

Hvad har dog den Drøm at betyde!

11 I Ridder-Salen Helte
Paa Rad jeg stande saae,
|A:335| Med gyldne Sværd ved Belte,
Og Kapper himmelblaa,
Hvad har dog den Drøm at betyde!

12 |PS:441| I Salen var for Oven,
Alt som et Kirke Chor,
Men hvælvet høit som Skoven,
Med gyldent Alter-Bord.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

13 |US:466| I Choret stod en Throne,
Af Rav og Elfenbeen,
Paa Altret laae en Krone,
Alt som en Ædelsteen.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

14 En Konge, breed om Hærde,
For Thronen herlig stod,
Kong Christian den Fjerde,
I ham sig kiende lod.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

15 Han stod med Kæmpe-Maalet,
Som hist ved høien Mast,
Men nu et Hierte straaled,
Hvor fordum Øiet brast.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

16 |A:336| I Kreds af Danne-Kvinder,
En Vugge nu jeg saae,
Dens Kurv var af Kiærminder,
Saa lyse, himmelblaa.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

17 Den var saa favr at skue,
Kiærminde-Kurven blaa,
Med grønne Palme-Bue,
Og gyldne Giænger smaa.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

18 I Vuggen laa den Spæde,

Paa hvide Roser blødt,
Han drømde vist om Glæde,
Han smiled englesødt.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

19 |PS:442 En alderstegen Frue
Ved Hoved-Giærdet sad,
Hun giennem Palme-Bue,
Nedstirred moderglad.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

20 Hil være Dronning Thyre!
Den prude Dane-Diis!
|A:337 Hun stod for Danmarks Styre,
Hun avled Danmarks Priis!
Hvad har dog den Drøm at betyde

21 Nu vaagnede den Spæde,
Slog op de Glugger blaa,
I hvilke Danmarks Glæde
Man blinke, tindre saae.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

22 |US:467 Kong Christian den Fjerde
Gik til den Blomster-Karm,
Nedbøied høien Hærde,
Tog Vuggen paa sin Arm.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

23 Nu bøied Helte-Rækken
I Ring sig flux paa Stand,
Alt om et Døbe-Bækken,
Med Konge-Kilde-Vand.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

24 For Altret saae jeg stande,
En Præstemand i Hvidt,
Med hvalvt og klaret Pande,
Med Aasyn kiækt og blidt.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

25 |A:338 Han axled Biske-Kaaben,
Med hvide Kors paa Rødt,
Gik saa med Bog til Daaben,
Og smiled fromt og sødt,

Hvad har dog den Drøm at betyde!

26 |PS:443|Tilside veeg de alle,
Der han til Fonten gik,
Det var som Biskop Balle,
Med blidt forklaret Blik.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

27 Han læste sine Bønner,
Af gyldne Alterbog,
For Danmarks Konge-Sønner
Han bad med Bibel-Sprog.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

28 Ved Siden stod med Psalter,
Bisp Thomas vel bekendt,
Sang Amen, som for Alter
I Himlen, vel omtrent.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

29 “Kong Christian til Guds Ære,
I bærer Thyras Søn,
|A:339|Hvad Navn skal han nu bære,
Med Danmarks Krone skøn!”
Hvad har dog den Drøm at betyde!

30 “Vil Gud, da *Christjan-Frode*
Skal være Barnets Navn,
En Christnet Frede-Gode
Erstatter Danmarks Savn.”
Hvad har dog den Drøm at betyde!

31 |US:468|“Jeg døber, Christjan-Frode!
Dig i Guds Trilling-Navn,
Til Korsets Frede-Gode,
Til Bod for Danmarks Savn.”
Hvad har dog den Drøm at betyde!

32 Nu klang i Sal en Stemme,
En smeltet Kæmpe-Røst,
Man kunde grandt fornemme,
Den tolked salig Trøst.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

33 |PS:444|“O Frelser i det Høie!

Velsignet være du!
Nu klarer sig vort Øie,
|A:340Thi du kom os i Hu.”
Hvad har dog den Drøm at betyde!

34 “Hil være Biskop Balle!
Den Ven af Skjoldung-Blod!
Nu døbde han os alle,
I Frode Fredegod!”
Hvad har dog den Drøm at betyde!

35 Paa Vuggen under Thronen,
En Skiærv nu lagde hver,
Der lagde Bispen Kronen,
Og Christjan Spir og Sværd.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

36 En herlig Fadder-Gave,
Og Thomas Kingo bar:
En Frugt af Yduns Have,
Rødmosset, fiin og klar.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

37 Hans Moder gav ham Nøglen,
Til Danne-Virkes Leed,
Hans Gudfar gav ham Bøilen,
Med Hængelaas derved.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

38 **|A:341**Han gav ham og det Øie,
Som græder Hjerte-Blod,
Naar ei paa Rigets Møie
Det meer kan raade Bod.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

39 Kong Frederik den Anden
Ham gav det Vente-Brev,
Paa Arving, som fra Stranden,
Skøn Havfru ham tilskrev.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

40 **|PS:445|US:469**Han gav ham og til Belte,
Kiærminde-Krandsen blaa,
Som danske Adels-Helte
Ham bandt ved Svarteraa.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

- 41 For kort til Danmarks Kiæmpe!
Sophie nynnede mild,
Og øgede, med Læmpe,
Et hundred Favne til.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 42 Hil være Anders Veile!
Saa hviskede jeg i Løn,
|A:342For Belte ei skal feile
Nu Danmarks Kongesøn.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 43 Nu kom og med sin Gave,
Kong Fredrik Præstelærd,
Det var kun Penne-Stave,
Men dog en Krone værd.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 44 Kong Christjan Kirke-Grunder
Slet ikke sig forsov,
Men lagde Biblen under,
Den danske Konge-Lov.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 45 Nu Christjan Konge-Fader
Gav hid sin Rune-Stav,
"Mens den har Rum til Rader,
Staae Søn ved Faders Grav!"
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 46 Nu kom den store Frue,
Og rakde, nok saa mild,
Kong Alberts høie Hue,
Og hvad som hører til.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 47 **|A:343|PS:446**Ung Olav kom behænde,
Med en Guld-Nøgel fiin,
Saavidt jeg kunde kiende,
Til Hellig Olavs Skriin.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 48 **|US:470**Fru Dagmar, vil jeg sige,
Hun kom med Dannebrog,

Kong Waldemar hin Rige,
Med gamle Sællands Logh.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

49 Ham fulgde, uden Vaaben,
Bisp Absolon med Nyn,
Han kom med Silke-Kaaben,
Som skjulde Saar og Synd.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

50 Dem fulgde Saxe Lange,
Med Danmarks Slægtebog,
Med Danne-Kvindens Sange,
Paa hendes Hjerte-Sprog,
Hvad har dog den Drøm at betyde!

51 Naar paa sin Bog man sover,
Man glemmer den er fiin,
|A:344Og sætter Dansken over
Den fineste Latin,
Hvad har dog den Drøm at betyde!

52 Den Klerk han sov saalænge,
Han glemde sin Latin,
Lod Dansken have Giænge,
Gav Veiles Bog for sin.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

53 I Sorrig som i Glæde,
Gaae Daner Haand i Haand,
Den lever kun i Kiæde,
Som *Hjerte* har *for Aand*.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

54 **|PS:447**Saa ginge end de Frænder,
De Sønner af Kong Svend,
Med sammenlagde Hænder,
Som Pigen med sin Ven.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

55 Kong Knud frembar den Psalter,
Som gav ham Helgen-Mod,
Der han for høien Alter,
Udgiød sit Konge-Blod,
Hvad har dog den Drøm at betyde!

- 56 |A:345 Den Broder ved hans Side,
Var Bent, saa kiæk og bold,
Han gav, som man kan vide,
Sit blanke Konge-Skjold.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 57 |US:471 Nu kom, som Lys i Taage,
Den ældste Riddersmand,
Vi har af Dannebraage:
Prinds Svend fra Jødeland.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 58 Han gik alt med sin Broder
Med Erik Eiegod,
De havde, hver sin Moder,
Men samme Fader-Blod.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 59 Sit Sværd bød Svend nu fæste
Sig over Herrens Grav,
Som Erik vilde giæste,
Kun med sin Palmerstav.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 60 Den kunde Jordskiælv dæmpe,
Den hvide Palmerstav,
|A:346 Saa hver en Christen Kiæmpe,
Den skaffed Roe i Grav,
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 61 |PS:448 Dog hvem kan vel optegne,
De Gaver, en og hver!
Hvem kan dens Arv beregne,
Hvis Gudmor Saga er!
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 62 Ham offred alle Helte,
Men Alt jeg saae ei grandt,
Dog gav ham Skjold det Belte,
Hvormed han *Bjørnen* bandt.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
- 63 “Naar dig en Søn nu fødes,
Da kald ham Fredrik-Skjold!
Da skal ei Stammen ødes,

Ei Marken vorde gold.”
Hvad har dog den Drøm at betyde!

64 Og saae jeg Gram frembære,
Guld-Kiølven stor og svar,
Som gjorde Kæmpen Ære,
I Øster Sagen klar.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

65 |A:347|US:472End saae jeg gamle Frode,
I fredegod Gestalt,
Han var saa vel til Mode,
Han var i Christ opkaldt.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

66 Han ei sin Navner glemde,
Med mangen kostbar Ting,
Men hvad han ængstlig glemde,
Det var hans *Minde-Ring*.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

67 Ja, ængstlig saae de alle
Sig trindt i Salen om,
Og gamle Biskop Balle
Med Blide til mig kom.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

68 |PS:449Mig Graaden randt paa Kinder,
Jeg aatte ingen Ting:
Kun dunkle, brudte Minder,
En staa graa *Tanke-Ring*.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

69 Det herligt er at hige,
Men tungt at fattes Alt,
|A:348Og mellem glade Rige,
At staae i Taarer kvalt!
Hvad har dog den Drøm at betyde!

70 Vil man *af Hjertet* give,
Man finder Haanden bar,
Dog tungt, saa arm at blive,
At ei en Skiærv man har,
Hvad har dog den Drøm at betyde!

“Din Graad er og en Gave,
Naar du den ret forstaaer,
Giør den til Saga-Steve!
Dem Frode ei forsmaaer.”
Hvad har dog den Drøm at betyde!

72 “Det Brudte kan forbindes,
Og Giebt er ikke glemt,
Hvad dunkelt Nogen mindes,
Det klarer sig bestemt.”
Hvad har dog den Drøm at betyde!

73 “Med Ring og Stav forlener,
Dig Den som mig har sendt,
Forstaaer du hvad jeg mener!
Hist ligger Pergament.”
Hvad har dog den Drøm at betyde!

74 |A:349|US:473 Paa Trappen op til Choret,
Jeg saae det Pergament,
Paa Trappe-Skriver-Bordet,
Stod Time-Glasset *vendt*.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

75 |PS:450 Med Ringen paa min Finger,
Jeg skyndte mig derhen,
Det var som jeg fik Vinger,
Og Dødt stod op igien.
Hvad har dog den Drøm at betyde!

76 Der kom en deilig Pige,
Et Hjerte hun mig gav,
I Lignelse at sige,
Det var som klaren Rav,
Hvad har dog den Drøm at betyde!

77 “Mit Navn du vilde vide,
Det seer jeg paa din Mund,
Men jeg det godt maa lide,
Du giætter end en Stund.”
Hvad har dog den Drøm at betyde!

78 “Kald du mig kun Menglade,
Idunna, Signelil!
|A:350 Kald mig kun *Heliade*!
Ja, kald mig hvad du vil!”

Hvad har dog den Drøm at betyde!

- 79 “Ved Nattetid du vanked,
Alt i min Borgevang,
Paa Porten fast du banked,
Alt under Minnesang.”

Hvad har dog den Drøm at betyde!

- 80 “Du banked og du beiled,
Den hele lange Nat,
Din Aande Rude-Speilet
Optøed da saa brat.”

Hvad har dog den Drøm at betyde!

- 81 “Du beiled til mit Hjerte,
Til Rav og røden Guld,
Du beiled til den Kierte,
Som lyser op af Muld.”

Hvad har dog den Drøm at betyde!

- 82 |PS:451| “Du beiled til de Blommer,
Hvis Tegn paa Iis du saae,
Du beiled til den Sommer,
Som under Sneen laae.”

Hvad har dog den Drøm at betyde!

- 83 |A:351|US:474 “Du lodst dig ei forblinde
Af Tant i Tidens Haand,
Du beiled til et Minde
Med Duft og Liv og Aand.”

Hvad har dog den Drøm at betyde!

- 84 “Du lodst dig ei forfærde
Af Trudsel, Skrig og Skam,
Du delde med de Lærde
Ei Blændværk, Brask og Bram.”

Hvad har dog den Drøm at betyde!

- 85 “Du fikst, hvad du attraadde,
Et Speil af Gylden-Rav;
Hvad Ahnelsen dig spaadde,
Dig Kiærligheden gav.”

Hvad har dog den Drøm at betyde!

- 86 “I Speilet seer du Aanden,

Som klædt i Støv den gik,
O! slip det ei af Haanden!
Vend ei derfra dit Blik!”
Hvad har dog den Drøm at betyde!

87 “Afpræg de klare Minder,
Med Kraft paa Pergament!
|A:352See! Time-Glasset rinder,
Thi skynd dig! skue og prænt!”
Hvad har dog den Drøm at betyde!

88 Hun svandt, som Glands i Voven,
Som Aften-Rødens Glands,
Der fæster over Skoven,
Sin blaa Kiærminde-Krands!
Hvad har dog den Drøm at betyde!

89 **|PS:452**Hun svandt, jeg sad med Sorgen,
Alt i min stille Vraa,
Og stirred stivt paa Borgen,
Paa Stjernen i det Blaa.
Hvad har dog den Drøm at betyde!
